

Sarphati[®]

LOGISTIEK

FINANCIEEL MANAGEMENT IN DE LOGISTIEK

Specialist transport en logistiek

Leerwerkboek | 1e druk

ESS-examen: Financieel management (FM)* en proeve van bekwaamheid P1-K1

* Het theorie-examen Financieel management van ESS is gebaseerd op de toetsmatrijs CBR Financieel management

COLOFON

Boom Beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur: Saskia Klomps
Inhoudelijke redactie: Marleen Pathuis, Bauke Felix, Marco Hoogenraad
Eindredactie: Ewout Loen

Sarphati | Logistiek is in samenwerking met VMN Media tot stand gekomen.

logistiek»

Titel: Financieel management in de logistiek

ISBN: 978 90 372 6317 6

Omslagfoto: Jurjen Poeles
Bronvermelding: Phunhitphat - Shutterstock.com

1e druk/1e oplage

© Boom Beroepsonderwijs 2023

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom Beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Inleiding	5
Inloggen Logistiek.nl	6
Kerntaken en werkprocessen	7
Hoofdstuk 1 Financiële administratie	9
1.1 De balans	10
1.2 Activa	17
1.3 Passiva	22
1.4 De balanspost Bank	29
1.5 Veranderingen in de balans	31
1.6 Samenvatting	43
1.7 Begrippen	47
Hoofdstuk 2 Grootboekrekeningen en journaalposten	49
2.1 Grootboekrekening	50
2.2 Stap 1: openen van de grootboekrekeningen vanaf de balans	51
2.3 Stap 2: bijwerken van de grootboekrekeningen	56
2.4 Stap 3: afsluiten van grootboekrekeningen	70
2.5 Subadministraties	77
2.6 Samenvatting	89
2.7 Begrippen	91
Hoofdstuk 3 Boekhoudcyclus	93
3.1 Verschillende dagboeken	94
3.2 Het rekeningschema	97
3.3 De kolommenbalans	100
3.4 Berekening van het eigen vermogen	119
3.5 Samenvatting	126
3.6 Begrippen	128
Hoofdstuk 4 Liquiditeitsbegroting	129
4.1 Liquiditeitsbegroting	130
4.2 Ontvangsten	133
4.3 Uitgaven en kostensoorten	135
4.4 Liquiditeitsbegroting over een kwartaal	148
4.5 Liquiditeitsproblemen	155
4.6 Samenvatting	159
4.7 Begrippen	161

Hoofdstuk 5	Jaarrekening en financiële kengetallen	163
5.1	Jaarrekening	164
5.2	Kengetallen	165
5.3	Kengetallen voor de liquiditeit	166
5.4	Kengetallen voor de solvabiliteit	175
5.5	Kengetallen voor de rentabiliteit	185
5.6	Samenvatting	192
5.7	Begrippen	195
Hoofdstuk 6	Belastingen	197
6.1	Belastingen voor de ondernemer	198
6.2	Omzetbelasting	199
6.3	Aangifte btw	207
6.4	Loonheffingen	212
6.5	Samenvatting	216
6.6	Begrippen	220
Hoofdstuk 7	Administratie van een onderneming	221
7.1	Eisen aan de administratie	222
7.2	Samenvatting	227
7.3	Begrippen	228
	Index	229

INLEIDING

Als logistieke supervisor en specialist transport en logistiek heb je een aansturende rol. Voor jouw rol heb je specialistische kennis nodig van alles wat er komt kijken bij het leiden van een bedrijf, waaronder financiële zaken.

Het bijhouden van de financiële administratie is voor veel ondernemers niet het favoriete onderdeel van de bedrijfsvoering. Vaak wordt de boekhouding uitbesteed. Toch is het belangrijk om als ondernemer te weten hoe je bedrijf er financieel voorstaat. Met andere woorden: je moet aan de hand van financiële informatie, bijvoorbeeld een balans en jaarstukken, kunnen beoordelen of je bedrijf financieel gezond is. Zo weet je of je voldoende rendement haalt om je bedrijf te kunnen laten draaien. Ook moet je kennis hebben van belastingen. Als je grip hebt op de cijfers, kun je sneller de juiste beslissingen nemen voor je bedrijf.

INLOGGEN LOGISTIEK.NL

Via dit leermiddel heb je *onbeperkt* toegang tot de nieuwsartikelen van Logistiek.nl, het platform voor logistieke professionals. In de opdrachten van dit leermiddel staan verwijzingen naar de website. Op deze manier ben je steeds met actuele onderwerpen aan de slag. Maar je kunt via Logistiek.nl ook terecht voor vacatures, nieuwsbrieven en het digitale magazine. Een abonnement kost ongeveer 200 euro per jaar, maar is voor gebruikers van Sarphati | Logistiek gratis.

Ga naar je digitale leeromgeving van Sarphati | Logistiek en volg de stappen om je kosteloos te registreren. Alvast veel leerplezier!

KERNTAKEN EN WERKPROCESSEN

In dit boek komen de overstijgende vakkennis en vaardigheden van alle kerntaken en werkprocessen aan de orde. In dit boek, in combinatie met de digitale leeromgeving, komen alle onderdelen van het ESS-examen Financieel Management aan de orde. Het sluit aan bij de kerntaak Plant en organiseert het transport.

In dit boek komt de volgende kerntaak aan de orde:

P1-K1 Plant en organiseert het transport.

Werkprocessen bij kerntaak P1-K1:

P1-K1-W3: Verzorgt de administratie en levert managementinformatie

HOOFDSTUK 1

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

Je bent als ondernemer verantwoordelijk voor de financiële administratie van je onderneming. Je houdt de omzet en de kosten bij. Je verzorgt de boekhouding. Je kunt er als ondernemer ook voor kiezen om de boekhouding door een accountants-/administratiekantoor te laten verzorgen.

Maar let op: je blijft altijd zelf verantwoordelijk voor je administratie. Een goede boekhouding zorgt voor inzicht in de financiële situatie van je onderneming. Hierdoor kun je betere beslissingen nemen, bijvoorbeeld over de inzet van personeel. Of je wilt je transportbedrijf uitbreiden met elektrische bakfietsen voor in de grote steden. Duurzaamheid is een groot thema binnen de transportsector, dus je zult als ondernemer mee moeten in deze ontwikkelingen. Maar dan? Waar haal je het geld vandaan om dit plan te realiseren? Wat ga je doen met dat geld? En hoe levert het voldoende rendement op? Pas als je de elektrische bakfiets in gebruik hebt, weet je of die voldoende rendement oplevert. Zowel financieel als op het gebied van duurzaamheid. Daarvoor moet je eerst de nodige cijfers en informatie op een rij zetten.

Opdracht 1 Openingsopdracht bij dit hoofdstuk

Bekijk het filmpje.

- “Duurzaamheid is ons bestaansrecht” wordt in het filmpje gezegd. Wat wordt hiermee bedoeld denk je? Leg kort uit.
- Zoek op internet nog een voorbeeld van een transportbedrijf dat duurzame investeringen heeft gedaan. Noteer kort om wat voor investering het gaat.
- Lees het bericht ‘Duurzaam transport’. Welke voorbeelden van duurzaam transport ken jij? Vergelijk je voorbeelden met een medestudent.
- Denk jij dat transportbedrijven meer winst kunnen maken als ze voor duurzamer transport kiezen? Geef een argument voor je mening.
- Welk voordeel heeft duurzamer transport voor de samenleving?

Duurzaam transport

Transportbedrijven kunnen er niet meer omheen: ze moeten investeren in schonere brandstoffen (minder CO₂-uitstoot) en duurzame technologie. Maar welke kosten brengt dat met zich mee? Het rendement in het wegtransport is laag (2% in 2022, bron: *Panteia*).

Als ondernemer is het enorm belangrijk om grip op je cijfers te hebben. Grip krijg je bijvoorbeeld door praktijkgegevens uit je transportmanagementsysteem (bijvoorbeeld hoeveel CO₂ stoten mijn voertuigen uit? Wat kosten mijn dagelijkse ritten) te koppelen aan je boekhouding. Zo krijg je meer inzicht in de financiële situatie en kun je slimmere keuzes maken voor je bedrijf.

1.1 De balans

Veel bedrijven moeten jaarlijks hun jaarrekening kunnen laten zien. Een jaarrekening geeft betrouwbare informatie over de financiële gezondheid van je bedrijf. Belangrijke informatie voor jou als ondernemer. Maar ook voor jouw klanten, financierders, leveranciers (crediteuren), aandeelhouders en de Belastingdienst. Een jaarrekening bestaat uit een balans, de resultatenrekening en de toelichting op de stukken.

Voor kleine bedrijven bestaat de jaarrekening alleen uit een verkorte balans en winst-en-verliesrekening.

Een **balans** is een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van een onderneming op een bepaald moment.

De balans is de basis van de administratie. Het woord zegt het al: een balans is altijd in evenwicht. Dat komt omdat aan de ene kant staat waar je het geld aan besteed hebt en aan de andere kant hoe je aan het geld gekomen bent.

Een balans bestaat uit twee zijdes:

- debetzijde van de balans
- creditzijde van de balans.

Debetzijde van de balans

Aan de linkerkant van de balans staan de bezittingen, of **activa**. Dit is de debetzijde van de balans. Aan de debetzijde kun je aflezen wat je met je eigen of geleende geld hebt gedaan en waarin je hebt geïnvesteerd. Voorbeelden van posten zijn: bedrijfspand, vervoersmiddelen, inventaris, voorraden en het geld dat de onderneming op de bank heeft staan.

Aan de debetzijde van de balans staan bijvoorbeeld het bedrijfspand en de voorraad goederen.

Creditzijde van de balans

Aan de rechterkant staat het vermogen. Dit noem je de **passiva**. Ze staan aan de creditzijde van de balans. Aan de creditzijde kun je aflezen hoe je aan het geld komt. Dat kan **eigen vermogen (EV)** zijn. Dat is het geld dat je op een bepaald moment zelf in je onderneming hebt gestoken. Een deel van het vermogen kan ook **vreemd vermogen (VV)** zijn. Dat is geld wat anderen in jouw bedrijf hebben geïnvesteerd. Het zijn je schulden.

Elk bezit en elke schuld heeft een waarde. Hoe weet je nu de waarde van al je bezittingen en schulden? Soms moet je daarvoor inventariseren (wegen, tellen). Denk hierbij aan de voorraad die je moet tellen. Soms blijkt de waarde uit een document. Denk aan een bankafschrift of een aankoopfactuur.

Balansposten staan altijd in een vaste volgorde.

Debet - activazijde	BALANS	Credit - passivazijde
Bezittingen		Schulden
Hoe langer het duurt tot de bezitting weer omgezet wordt in geld, hoe hoger deze op de balans komt.		Hoe langer het duurt tot de schuld afgelost wordt, hoe hoger deze op de balans komt.

Bij de debetzijde is de volgorde van de balansposten:

- **Vaste activa** zijn bezittingen die langer dan een jaar meegaan. Bovenaan zet je het bezit waarbij het het langst duurt voordat die omgezet is in geld. Dit is het bezit dat het langst meegaat. Meestal is dit het gebouw.
- **Vlottende activa** zijn bezittingen die binnen een jaar in geld omgezet kunnen worden, zoals debiteuren en voorraad. Ook aanwezig geld, zoals bank en kas, zijn vlottende activa. Je noemt bank en kas ook wel liquide middelen.

Bij de creditzijde is de volgorde van de balansposten:

- **eigen vermogen**
Het eigen vermogen is het geld dat de eigenaar in de onderneming heeft zitten. De behaalde winsten of verliezen kunnen het eigen vermogen laten stijgen of dalen. Uitkering van dividend zal het eigen vermogen laten dalen.
- **vreemd vermogen op lange termijn**
Dit zijn leningen die niet binnen een jaar terugbetaald hoeven te worden, zoals een hypotheekschuld. Vreemd vermogen op lange termijn wordt ook vreemd vermogen lang (VVL) of **langlopende schulden** genoemd.
- **vreemd vermogen op korte termijn**
Dit zijn leningen of schulden die binnen een jaar terugbetaald moeten worden, zoals crediteuren en belastingen. Vreemd vermogen op korte termijn wordt ook vreemd vermogen kort (VVK) of **kortlopende schulden** genoemd.

In de volgende afbeelding zie je dit schematisch staan:

Debet - activazijde		LIQUIDITEITSBALANS		Credit - passivazijde	
Bezittingen		Financiering			
Vaste activa	Langlopende bezittingen	Eigen Vermogen	EV		
		Vreemd vermogen lang	VVL		
Vlottende activa	Kortlopende bezittingen	Vreemd vermogen kort	VVK		

De balans met deze indeling wordt ook wel de liquiditeitsbalans genoemd. De liquiditeit betekent of je bezittingen kunt omzetten in geld, zodat je kortlopende schulden kunt betalen. Vaste activa zitten meerdere jaren vast in de onderneming. De liquiditeit daarvan is heel laag: ze worden pas liquide als je ze na jaren verkoopt en ze nog wat opbrengen. Bij de vlottende activa op de balans zet je eerst de voorraden. Die zijn het minst liquide, want die moet je nog verkopen. Daarna volgen de debiteuren. Debiteuren hebben aankopen bij je gedaan, maar betalen pas later. Ze hebben op rekening gekocht.

Je eindigt met de **liquide middelen**: dat is het geld in kas en het tegoed op je rekening-courant bij de bank. Daar kun je direct iets mee doen.

Bij de passiva begin je met het eigen vermogen. Dat is het langdurig vermogen, dat aanwezig is in de onderneming. Je lost er niet op af. Dan volgt het vreemd vermogen lang, waar je lange tijd gebruik van kunt maken, en daarna het vreemd vermogen kort.

Rekenvoorbeeld oprichtingsbalans

De oprichtingsbalans van logistiek opslagbedrijf Storage ziet er als volgt uit:

Debet	Balans Storage per 1 januari 2022		Credit
Vaste Activa		Eigen vermogen	€ 217.500
Magazijn	€ 250.000	Vreemd vermogen lang	
Inventaris	100.000	Hypothecaire lening	€ 250.000
Heftrucks	120.000	Banklening	50.000